6710

Հանգար

1922թ

Օրացույց

Երևան

1922

059
Z-14

…ՈՑԻ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

…ՕՐԱՑՈՅՑ

1922 թվի

…ՌՅՀԱ–ՌՅՀԲ

ԵՂԱՆԱԿԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ-
ՆԵՐՈՎ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ
ՅԻՇԱՏԱԿՈՒՄՆԵՐՈՎ

9473-Կ2
059
Զ-14
177

«ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ»

կուսակցական թերթ Թիֆլիզում

1922 ԹՎԻ

ՕՐԱՑՈՅՑ

Հայոց տոմարական

ՌՅՀԱ—ՌՅՀԲ

1371—1372

200
434-01

Բուն թվական հայոց	4415—4416
Տաճկաց Հիճրէթի	1338
[illegible]	5682

[illegible] Սոմնեբեան Զ. Տա-
[illegible]

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան «ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ»

1922 թ.

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏ. ԳՐԱԴ. ... Ա. Մ. ... ԱՆՎԱՆ
7/XI 1922

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆԵՐ

Բուն բարեկենդան . . .	փետրվար	26
Զատիկ	ապրիլ	16
Համբարձում	մայիս	25
Հոգեգալուստ	յունիս	4
Վարդավառ	յուլիս	23
Աստվածածին	օգոստոս	13
Սուրբ Խաչ		
Վարագայ Խաչ . . .	նոյեմբեր	

Ներկայ օրացոյցը կազմված է Մոսկվայի 1921 թ. օրացոյցների ընդօրինակութեամբ. մենք տեղ ենք տվել և եկեղեցական տօներին՝ և պրոլետարական յեղափոխութեան օրերի ու մեծ գործիչների յիշատակութիւններին. բերված են լուսնի ամիսները: Առաջին թվանշանը՝ նոր տոմարն է. երկրորդը՝ հին տոմարը:

ՉՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐԸ

Գարնանամուտ՝	մարտի 22-ին
Ամառնամուտ՝	յունիս 22-ին
Աշնանամուտ՝	սեպտեմբեր 23-ին
Ձմեռնամուտ՝	դեկտեմբեր 22 ին

ԱՐԵՎԻ ԽԱՎԱՐՈՒՄԸ

Մարտի 28-ին մասնակի խավարում—

Սկիզբը խավարման՝ ժամը 2,14-ին.

Վերջը » » 5 18-ին.

Երևալու է արևի 0,42-րդ մասը:

Սեպտեմբեր 20-ին բոլորակեան խավարում:

ՆՈՐ ՏԱՐԻ
(1922)

Թէ եկել ես ըսփոփելու ..
Մեր սրտերը վշտահար.
Թէ եկել ես դու վերջ տալու
Մեր ցավերին անհամար—
Գալըդ բարի, այ Նոր Տարի,
Անգին հիւր ես մեզ համար:

Թէ եկել ես դու սրբելու
Արցունքները թշուառի.
Թէ եկել ես վերացնելու
Զարիքներըն աշխարհի—
Գա՛լըդ բարի, ո՛վ Նոր Տարի,
Բարով, հազար դու բարի։

Թէ եկել ես գու ջնջելու
Սև նախանձը երկրավոր,
Թէ բերել ես մարդկանց համար
Սէր, միութիւն, կարմիր օր,
Գա՛լըդ բարի, ո՛վ Նոր Տարի,
Կոչված հիւր և սպասավոր։

Թէ խավարը փարատելու
Պայծառ դու կանթեղ ունիս,
Թէ վիրավոր սրտիս համար
Քո հետ բերած դեղ ունիս—
Գա՛լըդ բարի, ո՛վ Նոր Տարի
Գլխիս վերայ տեղ ունիս...

Յարութիւն Թումանեան

ՅՈՒՆՎԱՐ 31 ՕՐ

1—19 դեկտ. կիրակի, Նոր տարի, կաղանդ և տարեմուտ. Նոր լուսին։

2—20 բշ. Իգնատիոսի. Մարութայի։ 1905—Պորտ-Արտուրի անկումը. 1918 դեկրետներ՝ քաղաքացիական ամուսնութեան և Ֆինլանդիայի անկախութեան մասին։

3—21 գշ. Աբգարու և Անդրանիկի. 1918 ին Բելօրուսիայի անկախ հանրապետութեան հռչակումը։

4—22 դշ.

5—23 եշ. Դավիթի և Յակոբայ. 1725 — Ռուս գիտական ճեմարանի բացումը։

6—24 ուրբ. Ռ. Յ. Ճրագալոյց Ծն.

7—25 շբ. Ստեփաննոսի. Յ., Ռ. և Վրաց Ծննդ Յիսուսի Քր.։ Լուսնի առաջին քառորդ. 1918 Բրեստ-Լ. բանակցութիւնների սկիզբը։

8—26 կիր.

9—27 բշ. Պետրոսի և Պօղոսի։

10—28 գշ. Յակոբա և Յովհաննու. Բարեկենդան Ծննդեան պահոց։

11—29 գշ. Պահք յայտնութեան։

12—30 դշ.

13—31 ուրբ. Պարզ ու ցուրտ։

14—1 շբ. Բարսեղի, Գրիգորի, Սեղբեստրոսի և Աբգարու. տարեմուտ Ն. տ. Յ. Ք. և Վրց.— Յիսուսի անվանակոչութիւնը։ Լուսնի լրումն։

15—2 կիր.

16—3 բշ. 1919 Կարլ-Լիբկնեխտի և Ռոզա Լիւքսեմբուրգի սպանութիւնը։

17—4 գշ.

18—5 դշ. Ճրագալոյց Ծննդեան։ Նավակատիք։ 1919—Փարիզում Կլեմանսոյի նախագահութեամբ բացվում է հաշտութեան վեհաժողովը։ 1918 Ռուս հիմնադիր ժողովի բացումը և ցրումը։

19—6 եշ. Տօն Ծննդեան և Մկրտութեան Քրիստոսի։ Միջոց ուտիք է 18 օր։ Խիստ ցուրտ։

20—7 ուր. Յիշատակ Մեռելոց։

21—8 շբ.

22 9 կիր.։ Լուսնի վերջին քառորդ։ 1905 յունվ. 9—բանվորների գնդահարութիւը Պետերբուրգում. 1870 Հերցէնի մահը։

23—10 բշ.

24—11 գշ

25—12 դշ. 1919—Իռլանդիայի անկախութեան հռչակումը և Դուբլինում հիմնադիր ժողովի բացումը։— Հաշտութեան բանակցութիւններ Իշխանանց կղզիներում։

26—13 եշ. Անվանակոչութիւն Յիսուսի։

27—14 ուրբ.

28 15 շբ. Յովհաննու Կարապետին։ 1918—Ռուս Կարմիր Բանակի կազմումի դեկրէտը։

29—16 կիր.

30—17 բշ. Պետրոսի, Վլասայ և Աբխողոմայ։ 1801—Վրացական թագաւորութեան կցումը Ռուսիային։

31—18 գշ. Անտօնի ճգն. 1906 — Գրիագնովի սպանութիւնը Թիֆլիզում։

ՓԵՏՐՎԱՐ 28 ՕՐ

1—19 դշ.

2—20 եշ. Թէոդորոսի և Եփեսոսի. Յ. Ո. և Վրդ. Տեառնընդառաջ. 1906—Գոմելում հրէական ջարդեր. 1919—Անտանտը ճանաչում է Ֆինլանդիայի անկախութիւնը։

3—21 ուրբ.

4—22 շբ. Աթանասի և Կիւրեղի։

5—23 կիր. Բարեկենդան առաջաւորաց. 1919—Անտանտը ճանաչում է Արաբիայի և Հայաստանի անկախութիւնը։

6—24. բշ. Լուսնի առաջին քառորդ,

7—23 գշ.

8—26 դշ. 1904—Ռուս-Ճապ. պատերազմի սկիզբը։

9—27 եշ.

10—28 ուր. Յովնանու մրգր. 1918—դեկրէտ ցարական պարտքերը ջնջելու մասին։ Բրեստից ռուս հաշտ. պատ. վերադարձը. Գերմանիայի գիշատիչ պայմանների մերժումը, միաժամանակ

պատերազմի վերջացած յայտարարելը և զօրացրման հրամանը։

11—29 շբ. Սարգսի և Մարտիրոսի։

12—30 կիր. Տարեգլուխ անկեց.

13—31 բշ. Ատոմեանց զոր. Լուսնի լրումն։

14—1 գշ. Սուքիասեանց վկ.։

15—2 դշ.

16—3 եշ. Ոսկեանց։

17—4 ուրբ.

18—5 շբ. Իսահակայ Պարթեւի Հայրապետին։

19—6 կիր.

20—7 բշ. Մարկոսի, Պիոնի, Կիւրեղի և Բենիամինի։ Լուսնի վերջին քառորդ։

21—8 Ղևոնդեանց քահանայից։ 1848—Ֆրանս. յեղ. սկիզբը, որի հետևանքը եղաւ Բ. հանրապետութիւնը։

22—9 դշ.

23—10 եշ. Վարդանանց զօրավարացն մերոց, 1036 վկայիցն, որ կատարեցան ի մեծ պատերազմին 451

ՓԵՏՐՎԱՐ 28 օր

Թ. Յիշատակ Մեռելոց: Ազգային Տօն:

24—11 ուրբ.

25—12 շբ. պարզութիւն օդոյ.

26—13 կիր. Բուն-Բարեկենդան, նախատօնակ:

27—14 բշ. ա. օր մեծ պհց. Տեառնընդառաջ:

28—15 գշ. բ. օր պհց:

ՄԱՐՏ 31 ՕՐ

1—16 դշ. գ. մեծ պհց: Ծնունդ լուսնի: 1919—«Ազգերի լիգան» հրամայում է խորտակել գերմանական ընդծովեայ նաւերը:

2—17 եշ.

3—18 ուր. 1918—Բրեստ.-Լ. պայմանագրի ստորագրումը՝ առանց քննութեան:

4—19 շբ. 1861 փետրվ. 19—Ռուս ճորտատիրութեան վերացումը Ալ. II-ի հրովարտակը:

5—20 կիր.

6—21 բշ.

7—22 գշ.

8—23 դշ.

9—24 եշ.

10—25 ուր. Լուսնի առաջին քառորդ: Պառաւանց ցուրտ, որ տեւում է 7 օր և 7 գիշեր:

11—26 շբ. Կիւրեղի և Աննայի: 1917—Մեծ յեղափոխութեան սկիզբը. Վիբօրգի կայարանի գրաւումը. Դումայի ցրումը:

12—27 կիր. Անառակին: 1917—Դումայի անդամները կազմում են «ժամ. կոմիտէ». Շլիսելբուրգի ամրոցի գրաւումը:

13—28 բշ. 1917—Մոսկվայի զօրքերն անցնում են յեղափոխութեան կողմը:

14—1 գշ. 1881—Ալեքսանդր Բ. սպանութիւնը: 1883—Կարլ Մարկսի մահը Լոնդոնում:

15—2 դշ. 1917—Նիկոլայ Բ. հրաժարումը գահից և ժամանակաւոր կառավարութեան կազմումը:

16—3 եշ.

17—4 ուրբ վերջ պառավանց ցըրտերի:

18—5 շբ. Յովհաննու և Գրիգորի Տաթևացւոյ:

19—6 կիր. խառնակցութիւն օդոյ:

20—7 բշ.

21—8 գշ.

22—9 դշ. կարճանամուտ. օր և գի-

շեր հաւասար. Միջինք: 1903—մեծ ցոյցեր Բաթումում:

23—10 եշ.

24—11 ուրբ.

25—12 շբ. Քառասնից մանկանցն:

26—13 կիր.

27—14 բշ. 1868—Մաքսիմ Գորկու ծնունդը:

28—15 գշ.

29—16 դշ.

30—17 եշ.

31—18 ուր. լվ. օր մեծ պհց. Նախատօնակ: Զատկական լուսնի ծնունդը:

ԱՊՐԻԼ 30 ՕՐ

1—19 շբ. Գրիգոր Լուսաւորչի մտումն ի Վիրապն:

2—20 կիր. Գալստեան. 1921—Երևանի վերագրաւումը Կարմիր Բանակի կողմից և «Հայաստանի Փրկութեան Կոմիտէի» փախուստը:

3—21 բշ. Տարեմուտ արաբաց 307 թվականին:

4—22 գշ.

5—23 դշ.

6—24 եշ.

7—25 ուր. Յ. Թ. և Վրց. Աւետումն Աստվածածնի:

8—26 շբ. յիշատակ Ղազարու. Լուսնի առաջին քառորդ:

9—27 կիր. Ծաղկազարդ. երեկոյեան դռնաբացէք:

10—28 աւ. երկուշաբթի.

11—29 աւագ գշ. յիշատակ տասն կուսանաց. 1915—Կ. Պոլսում ձերբակալվում, աքսորվում և նահատակվում են հայ մտաւորականներ. Թուրքա-

-հայերի տեղահանութեան և ջարդի սկիզբը. Նահատակաց օր: Ազգ. սուգ:

13—31 աւ. եշ. երեկոյեան ոտնլվայ:

14—1 աւ. ուր. յիշատակ չարչարանաց և խաչելութեան Քրիստոսի:

15—2 աւ. շբ. ճրագալոյց Զատկի. Նաւակատիկ:

16—3 կիր. Զատիկ: Ուտիք մինչև Համբարձում: Լրումն Լուսնի: 1917—Լենինի վերադարձը Արտասահմանից Պետրոգրադ:

17—4 բշ. Յիշատակ մեռելոց. 1912-Լենայի ոսկեհանքերի բանուորների գնդակահարումը:

18—5 գշ. Գեղեցիկ օր:

19—6 դշ.

20—7 եշ. Ավետումն Աստվածածնի. 1905 Թ. Վանի հերոսամարտը:

21—8 ուրբ.

22—9 շբ. Յիշատակ գլխատման Յովհաննու Մկրտչին. 1921—Քեմալականները հեռանում են Շիրակից և Ալեք-պօլից, թողնելով անթաղ դիակ-

ների կոյտեր: Գ. Մակինցեանը կազմում է այդ մասին արձանագրութիւններ:

23—10. կիր. Նոր-կիրակի:

24—11 բշ. ծոմ. Յ. մահվան:

25—12 գշ.

26—13 դշ. Անձրև:

27—14 եշ. Ծնունդ Լուսնի.

28—15 ուրբ. Արար Ռամազան:

29—16 շբ. 1920—Բագվում հռչակվում է Խորհրդային իշխանութիւն: Մուսաֆատիստները փախչում են:

30—17 կիր. Աշխարհամատրան: Կանաչ կիրակի:

ՄԱՅԻՍ 31 ՕՐ

1—18 բշ. ծնունդ լուսնի. Միջազգայնականի օրը.

2—19 գշ.

3—20 դշ

4—21 եշ. 1818—Կարլ Մարկսի ծնունդը:

5—22. 1921 թ. Ալ. Մեասնիկեան—Մարտունի գալիս է Հայաստան և ընտրվում է վարչապետ:

6—13. շբ. 1821—Նապոլեոնի մահը:

7—24 կիր. Կարմիր կիրակի:

8—25 բշ. Լուսնի ա. քառորդ. 1970-Լենինի ծնունդը. 1833-Զարտիստները դեկլարացիան Անգլիայում:

9—26 գշ.

10—27 դշ. 1906—առաջին Պետական Դումայի բացումը:

11—28 եշ.

12—29 ուրբ. [illegible]-խամուրսուք:

13—30 շբ.

14—1 կիր. [illegible] Աշխ[illegible]

15—2 բշ. [illegible], 1917—

ՀԱՆՐԱՊԵՏ. ԳՐԱԴ...
С. С.Р.А. ... ИЧНАЯ БИБ...
7/XI 22
...ЯСНИ И НА
...ՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

Կերենսկին նշանակվում է վարչապետ. Միլիւկովը հրաժարվում է կառավարութիւնից:

16—3 գշ.

17—4 դշ. 1789—Ֆրանսիական Մեծ Յեղափոխութեան սկիզբը:

18—5 եշ. Կաթ. Համբարձում. 1920. Կարմիր Բանակը գրավում է Էնզելին և Կասպից նաւատորմիղը:

19—6 ուր. 1899—Հաագայի կոնֆերանսի բացումը զինաթափ. համար:

20—7 շբ.

21—8 կիր. 1871—Փարիզի կօմմունայի վերջին նիստը և անկումը: 1918 Մեծ-Ղարաքիլիսայի կռիւը և ութ հազար հայերի կոտորածը:

22—9 բշ.

23—10 գշ. 1095. Նահանգապետ Նակաշիձէի սպանութիւնը Բագվում: 1918—Սարդարաբադի ճակատամարտը:

24—11 դշ.

25—12 եշ. Համբարձումն Եր. Յ. Թ. և Վրց—Նոյնպէս:

26—13 ուր. Առաջին պահք. 1918—Վրաստանի անկախութեան հռչակումը:

27—14 շբ.

28—15 կիր. Երկրորդ ծաղկազարդ:

1918—Հայաստանի անկախութեան հռչակումը: 1920—դեկրէտ թաթարական հանք. կազմելու մասին:

30—17 գշ. Ծնունդ Լուսնի:

31—18 դշ.

ՅՈՒՆԻՍ 30 ՕՐ

1—19 եշ. Երկնային վիճակ ի յի-շատակ Մաղաքիայի:

2—20 ուր. Պայծառ օր:

3—21 շբ.

4—22 կիր, Հոգեգալուստ, Պենտե՛կոստէ, այսինքն 50-րդ օր Զատկից. Բարեկենդան Եղիական պհց.:

5—23 բշ. 1918 թ. Պլեխանովի մահը:

6—24 գշ. Լուսնի ա. քառորդ:

7—25 դշ.

8—26 եշ.

9—27 ուրբ. Թեթև անձրև:

10—28 շբ. 1918 թ. Սովետների 3-դ Համառուսական համագումարը ընդունում է Հայաստանի ինքնորոշման իրավունքը:

11—29 կիր. Տօն երրորդութեան, նախատօնակ:

12—30 բշ. Հռիփսիմեանց:

13—31 գշ. Գայիանեանց. լատ. Անտօնի:

14—1 դշ. Լրումն լուսնի:

15—2 եշ. Յովհաննու, Կարապետին և Աթանագինեայի. Տօն հաղորդութեան: 1920 թ. Ռաշտում սովետական իշխանութիւն է հաստատւում:

16—3 ուրբ. Մրրկալից օրեր:

17—4 շբ. Գրիգորի Լուսաւորչի ելն ի Վիրապէն:

18—5 կիր. Տօն էջմիածնի: Հայրապետական մաղթանք:

19—6 բշ. Բեթղեհէմի և Ակակիոսի:

20—7 գշ. Նունիայի և Մանիայի:

21—8 դշ.

22—9 եշ. Սահակա, Յովսէփա, Սարգսի և Բագոսի: Լուսնի վերջին քառորդ: Ամառնամուտ: Ցերեկն սկսում է կարճանալ և գիշերը երկարել:

23—10 ուրբ. Տօն սրտին Յիսուսի:

24—11 շբ. Ներսիսի մեծին և Խադա. Ծնունդ Յովհ. Կարապետին:

25—12 կիր. Բարեկենդան. Լուսաւորչի պհց.:

26—13 բշ.

ՅՈՒՆԻՍ—30 օր

27—14 *դշ. Կոստանդիանոսի և Հեղինէի: Ծնունդ լուսնի:*

28—15 *դշ.*

29—16 *եշ.*

30—17 *ուրբ.*

ՅՈՒԼԻՍ 31 ՕՐ

1—18 *շբ. Գիւտ նշխարաց Գրիգորի Լուսաւորչին:*

2—19 *կիր. Մերթ պարզ մ. անձրև:*

3—20 *բշ. Անտոնիոսի, Ներսէսի Հայրապ. և Խադա:*

4—21 *գշ. Դանիէլի, Սեդրաքայ, Միսաքայ և Աբեթնագովի:*

5—22 *դշ. լուսնի ա. քառորդ:*

6—23 *եշ. Թարգմանչացն մերոց Սահակա և Մեսրոպա:*

7—24 *ուրբ.*

8—25 *շբ. Տրդատայ, Աշխէնի և Խոսրովիդխտոյն:*

9—26 *կիր. Գիւտ Տփոյ Աստուածածնի:*

10—27 *բշ. Կալլիստրատոսի և 49 վկայիցն և Ղունկիանոսի քահանայի:*

11—28 *գշ. Զաքարիայի և Ոնոփրիանոսի, Արիստակէսի, Վրթանէսի, Յուսկան, Գրիգորիսի և Դանիէլին:*

12—29 *դշ.*

13—30 *եշ. Եղիսէի Մարգարէին: Լրումն լուսնի:*

14—1 ուրբ. հին տոմար յուլիս։ 1889 թ. 2-րդ միջազգայնականի հաստատումը Փարիզում։

15—2 շբ. Երկոտասանից առաքելոցն և Պօղոսի երեքտասան առաքելոցն։

16—3 կիր. Բարեկենդան Վարդավառի պհց. 1918 թ. Նիկօլայ 2-րդի գնդակահարումը Եկատերինբուրգում։

17—4 բշ.

18—5 գշ.

19—6 դշ.

20—7 եշ. Լուսնի վերջին քառորդ։

21 8 ուրբ.

22—9 շբ։ Յիշատակ տապանակին։

23 10 կիր։ Վարդավառ։

24—11 բշ. Մեռելոց։

25 - 12 գշ.

26 - 13 դշ.

27 14 եշ. Եսայեա մարգարէին։

28—15 ուրբ. Նախատօնակ։ Ծնունդ լուսնի։

29—16 շբ. Թադէոսի, Սանդխտոյ և Շուշանա։

30—17 կիր.

31—18 բշ. Կիպրիանոսի. Յուստինայ, Եփեմիայ և Քրիստինեա. 1914 թ. Ժորէսի սպանութիւնը։

ՕԳՈՍՏՈՍ 31 ՕՐ

1—19 պշ. Աթանագինայ։
2—20 դշ.
3—21 եշ. Ադամայ, Աբէլի, Սեթայ, Ենովսայ, Ենովքայ, Նոյի, Մելքիսեդէկի, Աբրահամու, Իսահակայ, Յակոբայ, Յովսէփայ, Մովսէսի, Ահարոնի, Եղիազարու, Յեսուայ, Սամուէլի, Սամփսոնի, Յեփթայեայ, Բարակայ, Գեդէոնի և այլոց։
4—22 ուրբ.
5—23 շբ. Հէսի, Վրթանէսի, Յուսիկի, Գրիգորիսի և Դանիէլի։
6—24 կիր.
7—25 բշ. Մակաբայեցւոյն Եղիազարու և Շամունեայ։
8—26 գշ. Երկոտասան մարգարէից՝ Միքայ, Նաւումայ, Ամբակումայ, Յովնանու, Սոփոնիեայ, Զաքարեայ, Մաղաքեայ և այլն։
9—27 դշ.
10 28 եշ. Սոփիայի, Եղպիսի և Ագապի։
11—29 ուրբ.

ՕԳՈՍՏՈՍ—31 օր

12—30 շբ. Գրիգորի աստուածաբանի։
13—31 կիր. Լրումն լուսնի։
14—1 բշ. Կիրակոսի և Գրիգորիսի։ Հին տոմար օգոստոս։
15—2 գշ. Վահանայ, Եւգինեայ, Փիլիպպոսի, Կզօղայ Սերգեայ և Ապետոնի։
16—3 դշ.
17—4 եշ Եւգինէոսի, Մակարիոսի, Վալերիոսի, և այլոց։
18—5 ուրբ.
19—6 շբ.
20—7 կիր. Բարեկենդան Աստուածածնի պհոց։
21 8 բշ.
22—9 գշ.
23—10 դշ.
24—11 եշ. Հին հեթանոս հայերի Նոր Տարին։ Նաւասարդ։
25—12 ուրբ.
26—13 շբ. Շողակաթի։
27—14 կիր.

ՕԳՈՍՏՈՍ—31 օր

28—15 բշ. Ստեփաննոսի և Գոհարինայ:

29—16 գշ. Ծնունդ լուսնի:

30—17 դշ.

31—18 եշ.

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 30 ՕՐ

1—19 ուրբ.

2—20 շբ.

3—21 կիր. 1866 թ. I միջազգայնական I կոնգրէսը Ժընևում:

4—22 բշ.

5—23 գշ. Յովակիմայ և Աննայի, ծնողաց Աստուածածնի և կանանցն իւղաբերից:

6.—24 դշ. Լուսնի առաջին քառորդ:

7—25 եշ. Երեմիայ մարգարէին:

8—26 ուր.

9—27 շբ. Թոմայի, Յակոբայ և Շմաւոնի:

10—28 կիր. 1828 Լև. Տոլստոյի ծնունդը:

11-28 բշ. Ստեփաննոսի և այլոց:

12-30 գշ. Եզեկիէլի, Եզրի և Զաքարիայի:

13—31 դշ. Լրումն լուսնի:

14-1 եշ. Յովաննու Կարապետին և Յոբայ Յ. և վրց. Խաչվերաց: Հին տոմար սեպտեմբեր:

15—2 ուր.

16—3 շբ. Նիկիոյ ժողով 318 հայրապետացն։
17—4 կիր. Բարեկենդան խաչի պհց։
18 5 բշ.
19—6 գշ.
20—7 դշ. Նախատօնակ։
21—8 եշ. Ծնունդ Աստուածածնի իյ Աննայէ։ Յ. Ռ. և Վրաց նոյնպէս Ծնունդ Ածվածնի։ լուսնի վերջին քառորդ։
22 9 ուր.
23—10 շբ. Տօն եկեղեցւոյ ի Նաւակատիս խաչի։ Նաւակատիկ։ Նախատօնակ։ Աշնամուտ գիշեր ցերեկը հաւասար։
24—11 կիր. Խաչվերաց։
25—12 բշ. Մեռելոց։ 1865 I միջազգայնականի 8 կոնգրէսը։
26—13 գշ.
27 14 դշ. Յ. Ռ. Վրց. Խաչվերաց։
28 15 եշ.
29 16 ուր. Ծնունդ լուսնի։
30—17 շբ.

1—18 կիր. Բարեկ. Վարագայ խաչի։
2—19 բշ. Մամասայ, Փիլիքտեմոնի և Սիմէօնի Սիւնակեցւոյն։
3 20 գշ. Կուսանացն Փեփրոնիայ, Մարիանեայ և Շուշանայ դստերն գծին Վարդանայ։
4—21 դշ.
5—22 եշ. Հայրապետացն Բարգամու, Անթիմոսի և Երանոսի։
6—23 ուր.
7—24 շբ. Գէորգայ քաջամարտիկ զօրավարին, Ագոքտասի և Ռոմանոսի երգեցողին։ Լուսնի առաջին քառորդ։
8—25 կիր. Տօն Վարագայ խաչի։
9—26 բշ. Դաւթի Տվնեցւոյն և Վկայիցն Ղամբէոսի և Ղամբէուհւոյն։
10—27 գշ. Եւստաթէոսի Երմոնեայի և Նիքտաոինեայի։
11—28 դշ
12—29 եշ. Իշխանացն Սահակայ և Համազասպայ։
13—30 ուրբ. Յ. Ռ. և Վրց. Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի։

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — 30 օր

16—3 շբ. Նիկիոյ ժողով 318 հայրապետացն։
17—4 կիր. Բարեկենդան խաչի պհոց։
18 5 բշ.
19 — 6 գշ.
20 — 7 դշ. Նախատօնակ։
21 — 8 եշ. Ծնունդ Աստուածածնի ի յԱննայէ։ Յ. Ռ. և Վրաց նոյնպէս Ծնունդ Ածվածնի։ լուսնի վերջին քառորդ։
22 9 ուր.
23—10 շբ. Տօն եկեղեցւոյ ի նաւակատիս խաչի։ Նաւակատիք։ Նախատօնակ։ Աշնանային գիշեր ցերեկը հաւասար։
24—11 կիր. Խաչվերաց։
25 — 12 բշ. Մեռելոց։ 1865 I միջազգայնականի 8 կոնգրէսը։
26 - 13 գշ.
27 14 դշ. Յ. Ռ. Վրց. Խաչվերաց։
28 15 եշ.
29 16 ուր. Ծնունդ լուսնի։
30 — 17 շբ.

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31 ՕՐ

1—18 կիր. Բարեկ. Վարագայ խաչի։
2—19 բշ. Մամասայ, Փիլիքեմոնի և Սիմէոնի Սինակեցւոյն։
3 20 գշ. Կուսանացն Փեփրոնեայ, Մարիանեայ և Շուշանայ դստերն գծին Վարդանայ։
4—21 դշ.
5 — 22 եշ. Հայրապետացն Բարդամու, Անթիմոսի և Երանոսի։
6—23 ուր.
7—24 շբ. Գէորգայ քաջամարտիկ զօրավարին, Ագուքտասի և Ռոմանոսի երգեցողին։ Լուսնի առաջին քառորդ։
8—25 կիր. Տօն Վարագայ խաչի։
9—26 բշ. Դաւթի Տվնեցւոյն և Վկայիցն Ղամբէռսի և Ղամբէռեւոյն։
10— 27 գշ. Եւստաթէոսի Երմոնեայի և Նիքտառինեայի։
11—28 դշ
12—29 եշ. Իշխանացն Սահակայ և Համազասպայ։
13—30 ուրբ. Յ. Ռ. և Վրց. Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի։

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — 30 օր

16—3 շբ. Նիկիոյ ժողով 318 հայրապետացն:
17—4 կիր. Բարեկենդան խաչի պհց:
18—5 բշ.
19—6 գշ.
20—7 դշ. Նախատօնակ:
21—8 եշ. Ծնունդ Աստուածածնի իյ Աննայէ: Յ. Ռ. և Վրաց նոյնպէս Ծնունդ Ածվածնի: Լուսնի վերջին քառորդ:
22—9 ուր.
23—10 շբ. Տօն եկեղեցւոյ ի Նաւակատիս խաչի: Նաւակատիք: Նախատօնակ: Աշնամուտ գիշեր ցերեկը հաւասար:
24—11 կիր. Խաչվերաց:
25—12 բշ. Մեռելոց: 1865 I միջազգայնականի 8 կոնգրէսը:
26—13 գշ.
27—14 դշ. Յ. Ռ. Վրց. Խաչվերաց:
28—15 եշ.
29—16 ուր. Ծնունդ լուսնի:
30—17 շբ.

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31 ՕՐ

1—18 կիր. Բարեկ. Վարագայ խաչի:
2—19 բշ. Մամասայ, Փիլիքտեմոնի և Սիմէօնի Սիւնակեցւոյն:
3—20 գշ. Կուսանացն Փեփրոնիայ, Մարիանեայ և Շուշանայ դստերն գծին Վարդանայ:
4—21 դշ.
5—22 եշ. Հայրապետացն Բարդամու, Անթիմոսի և Երանոսի:
6—23 ուր.
7—24 շբ. Գէորգայ քաջամարտիկ զօրավարին, Ագոքտասի և Ռոմանոսի երգեցողին: Լուսնի առաջին քառորդ:
8—25 կիր. Տօն Վարագայ խաչի:
9—26 բշ. Դաւթի Տվնեցւոյն և Վկայիցն Ղամբէոսի և Ղամբէուհւոյն:
10—27 գշ. Եւստաթէոսի Երմոնեայի և Նիքտոոնեայի:
11—28 դշ
12—29 եշ. Իշխանացն Սահակայ և Համազասպայ:
13—30 ուրբ. Յ. Ռ. և Վրց. Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի:

14—1 շբ. 72 աշակերտացն Քրիստոսի հին տոմար հոկտեմբեր։

15—2 կիր. լրումն լուսնի։

16—3 բշ. Փոկասու Երանոսի։

17—4 գշ Վառվառեայ կուսին։

18—5 դշ.

19 6 եշ. Երմողիայի Եւպրակսիայի։

20—7 ուր. անձրեւաբեր հողեր։

21—8 Շբ. Թարգմանչաց վարդապետացն մերոց Մեսրոպայ, Եղիշէի, Մովսիսի քերթողին, Դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի, Գրիգորի Նարեկացւոյն և Ներսեսի կլայեցւոյն։ Ուխտագնութեան Օշական։

22—9 կիրակի։

23 10 բշ. Թաթեոս, Վարոսի, Թումասայ, Անտօնի և Կրօնիդայի, լուսնի վերջին քառորդ։

24—11 Գշ. Անանիայի, Մատէի, Բառնաբայ, Փիլիպոսի, Յովհաննու, Շիղայի և Սիւղիանոսի։

25—12 դշ.

26—13 եշ. Դիոնէսիոս Արիսպագացւոյն, Տիտոսի և Տիմոթէոսի։

27—14 ուր. ամպած և անձրևային։

28—15 շբ. Աւետարանչանցն Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղուկասու և Յովհաննու։

29—16 կիր.

30—17 բշ. Ղունկիանոսի, Յովսեփայ, Մարթայի և Մարիամու։

31—18 գշ. Թէոդիտոնի, Զենոնի, Մակարայ, Եւդոքսի և Ռամելայ։ Լուսնի ծնունդ։

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30 ՕՐ

1—19 դշ.

2—20 եշ. Ծարիմեանց, Արտեմեայ, Քրիստափորի, Կալինիկեայ և Ակիւլինեայ։

3—21ուր։

4—22 շբ. Երկոտասան վարդապետացն՝ Նախատօնակ։

5—23 կիր. Գիւտ Խաչի։

6—24 բշ. Անաստասայ, Վարսէի, Թէոդորիտեայ։

7—25 գշ. Հիպիրիքեանց. 1917 թ. Հոկտեմբերեան յեղափոխութիւն, Կերենսկու փախուստը։ Լուսնի առաջին քառորդ։

8—26 դշ.

9—27 եշ.

10—28 ուրբ.

11—29 շբ. Անդրէի և Փիլիպոսի։

12—30 կիր.

13—31 բշ. Ստեփանոսի։

14—1 գշ. Ակիփսիմեայ, Յովսէփեայ, Այթալայ և Պղատոնի։ Հին տոմար Նոյեմբեր։

ՆՈՅԵՄԲԵՐ—30 օր

15—2 դշ. Լրումն լուսնի։

16—3 եշ. Մետրոփանոսի, Աղեքսանդրոսի, Պօղոսի Խոստովանողին, Մարկիանոսի և Մարտիրոսի։

17—4 ուրբ. Նախատօնակ։

18—5 շբ. Հրեշտակապետացն Գաբրիէլի, և Միքայէլի։

19—6 կիր. Մերթ պարզ և խառնակ։

20—7 բշ. Միլիտոսի, Մինասայ, Եգիպտացւոյն, Բուրայ և Տինու։

21—8 դշ. Դիմետրիայ և Բասիլիկոսի։

22—9 դշ. Լուսնի վերջին քառորդ։

23—10 եշ. Ռոմանոսի։

24—11 ուրբ.

25—12 շբ. Յովհաննու Ոսկեբերանին։

26—13 կիր.

27—14 բշ. Անդրէի, Կալինիկոսի և Դիմիտեայ։

28—15 գշ. Անդրիանոսի Անատոլայ Թէոդորոսի և Ելեւթերոսի։

ՆՈՅԵՄԲԵՐ—30 օր

29—16 դշ. 1920 Հայաստանի խորհրդային հռչակման օր։

30—17 եշ. Աբրահամու, Խորէնայ, Կոզմայի, Դամիանոսի և Աստուածատրոյ։ Ծնունդ լուսնի։

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31 ՕՐ

1—18 ուր.

2—19 շբ. Ամենայն սրբոց, հնոց և նորոց, յայտից և անյայտից։

3—20 կիր. Բարեկենդան յիսնակի պահոց։ Նախատօնակ։

4—21 բշ. Ընծայումն Աստուածածնի։

5—22 գշ.

6—23 դշ.

7—24 եշ.

8- 25 ուրբ. Լուսնի առաջին քառորդ։

9—26 շբ. Նիկողայոսի։

10—27 կիր.

11—28 բշ. Կուսանացն, Յուլիանեայ և Վասիլուհւոյ։

12—29 գշ. Ղունկիանոսի, Տարագրոսի, Պրօպոսի, Անդրոնիկոսի և Ոնեսիմեայ։

13—30 դշ.

14—1 եշ. Կղիմայ, Բագարատայ։ Հին տոմար դեկտեմբեր։

15—2 ուրբ. Նախատօնակ։

16—3 շբ. Առաջին Լուսաւորչացն՝

Թադէոսի և Բարդուղիմէոսի։ Լրումն լուսնի։

17—4 կիր.

18—5 բշ. Գինարիոսի և Մերկեռիոսի։

19—6 գշ. Աբգարու։

20—7 դշ.

21—8 եշ. Պօղոսի, Պօղայ, Մակարայ, Եւագրի, Յովհաննու, Նեղոսի, Առաէնի, Սիսիանու, Դանիէլի, Սրապիոնի, Մակարիոսի և Պիմէնի։ Նախատօնակ։

22—9 ուրբ. Յղութիւն Սրբոյ Կուսին Աննայէ։

23—10 շբ. Նիկողայոսի զմիւռնացւոյն։ Լուսնի վերջին քառորդ։

24—12 կիր. Բարեկենդան Յակոբայ։

25—11 բշ. Միննասայ, Երմոգինեայ, Կուբոսի և Ալէքսիանոսի։

26—13 գշ. Կոռնելիոսի, Շմաւոնի, Պօղիկարպոսի։

27—14 դշ. Խոնաւ և յուրա։

28—15 եշ. Եւստրատիոսի, Օքսէնտիոսի, Եւգինէոսի, Ովրէստէնի, Մարտարիոսի։

29—16 ուրբ. Նախատօնակ։

30—17 շբ. Յակոբայ Մծբնայ հայրապ., Մարուգէի և Միլիտոսի։

31—18 կիր. Ծնունդ լուսնի։

Օրացոյցիս եկեղեցական տօնները բաժինը կազմել են Հ. Դիոնիսիոս Կալատոզեան և Հ. Խորէնք. Խուցեան։

ՀԱՅ ՖԵԴԵՐԱԼԻՍՏՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Նպատակն ու աշխարհայեացքը

Հիմիկվայ կեանքի ստիպողական պահանջն է, որ հայ Ֆեդերալիստները *մօտենան իրար, կազմակերպուեն և այդպիսով նպաստեն հայ ժողովրդի վէրքերի բուժմանը:*

Հայաստանի վարչական անկախութիւն, ազգային մշակոյթի լիակատար և ազատ զարգացում, համերաշխութիւն և միութիւն Կովկասի ժողովուրդների և հզօր ու գեղեցիկ Ռուսիայի հետ, ահա այն գործնական *նպատակները, որոնց հետամուտ է Հ. Ֆ. Մ.*

Ամբողջութեամբ ընդունելով ռամկավարութեան, ընկերվարութեան և համայնավարութեան վերջնական իդէալները, Հ. Ֆ. Մ. իր տակտիկան որոշում է համաձայն պատմական իւրաքանչիւր մոմենտի ամեն պահանջներին: Ընդունելի է համարում յեղափոխական գործելաձևը միայն բռնապետական՝ դեսպոտիկ՝ իրաւակարգի ժամանակ, երբ ժողովրդական զանգուածները հնարաւորութիւն չունեն ազատ արտայայտուելու եւ կազմակերպուելու: Սակայն պարլամենտարիզմի և խորհրդային իրաւակարգի ժամանակ, երբ ժողովուրդը այս կամ այն չափով հնարաւորութիւն ունի ազատ արտայայտվելու և կազմակերպվելու, Հ. Ֆ. Մ. վճռապէս մերժում է *գործելու յեղափոխական եղանակը և* հետեւում է աստիճանական *զարգացման,* էվօլիւսիոն *գործելաձևին և դիմում է լեգալ և օրինական աշխատանքներին:*

Ողջունելով Խորհրդային իշ-

խանութեան տնտեսական նոր քաղաքականութիւնը, Հ. Ֆ. Մ. ձգտում է նպաստել այդ քաղաքականութեան տրամաբանական զարգացմանը, որով կարելի կը լինի ոյժ տալ հասարակական եւ անհատական մասնաւոր նախաձեռնութեանը եւ վերականգնել մեր երկրի աւերված տնտեսութիւնը՝ երկրագործութիւնը, առեւտուրը և արդիւնաբերութիւնը:

Ժողովուրդների Ֆեդերացիա

Այս նպատակը իրականացնելու համար անհրաժեշտ է՝ հնարաւոր արագութեամբ Կովկասեան ժողովուրդների եւ ազգութիւնների միութիւնն առաջ բերել, որ դիւրացնելու է Կովկասի և Ռուսիայի, ապա և Ռուսիայի, Եւրոպայի, Ասիայի ժողովուրդների ֆեդերացիան: Այսպիսով մեր ձգտումն է համաշխարհար-

հային համամարդկային Ֆեդերացիայի ստեղծումը՝ առանց որեւէ տերիտորիալ սահմանների և բռնազբօսիկ և կեղծ կխամիջոցների: Հաշտ և խաղաղ կեանք ստեղծելու և բոլոր հնարաւոր վէճերը կանխելու համար կարևոր է իրագործել ոչ թէ ազգային տերիտորիաների միութիւնը, այլ ազգութիւնների միութիւնը, առանց ի նկատի առնելու տերրիտօրիաներն ու սահմանները: Հիւանդոտ ազգամոլներն են, որ հակառակ են ժողովուրդների ազատ զարգացմանը և սահմանների ջնջմանը: Բոլոր արտացու և անկեղծ ժողովրդասէրները, լինեն նրանք՝ ռամկավար, ընկերավար, թէ համայնավար, ձգտում են խորտակել ժողովուրդներն ու ազգութիւնները իրարից բաժանող չինական պարիսպները՝

անտեսական և քաղաքական սահմանները

Ազգային հարցը

Սակայն այս ամենով հանդերձ, Հ. Ց. Մ. աչքաթող չի անում և մեր ժողովուրդների ազգային սեփական հոգսերը, ինչպէս և չի կարող անգիտանալ, թէ գոյութիւն ունին այդպիսիք։

Մենք ընդունում ենք, որ ազգային անկաշկանդ և ազատ մշակոյթի զարգացումը հանդիսանում է իբր մեծապէս նպաստաւոր գործօն ժողովուրդների համերաշխ կենակցութեան համար։ Եւ ամեն տեսակի հալածանք կամ սահմանափակում ազգային հարցի սահմանում բնաւ չի կարող խրախուսվել, որովհետև հետևցնելու է ազգային զգացումի հիւանդագին արտայայտութիւնը։

Ցանկանալով տնտեսական համերաշխութիւն ստեղծել Կովկասում և այլուր, Հ. Ց. Մ. աշխատելու է ազգային անկեղծ համերաշխութիւնը ամրապնդել, և հակառակը, որովհետև այդ երկու տեսակի համերաշխութիւնը մէկը առանց միւսի գոյութիւն չի կարող ունենալ։

Թիւրքահայ դատը

Մեր ազգային հարցի մի իւրայատուկ կողմն էլ Թիւրքահայ դատն է, որ երկար տարիների պատմութիւն ունի։ Ամենայն պատկառանքով մօտենալով մեր Թիւրքահայ եղբայրների այս դատին, միաժամանակ և մեզ համար անթոյլատրելի ենք համարում միջամտել նրանց գործին և ղեկավարել։ Բայց այդ չի նշանակելու, թէ մենք բոլորովին մենակ ենք թողնում նրանց. կան ազգային, կրօնական եւ գա-

դուքայի մի շարք խնդիրներ, որոնցով մենք կապված ենք ի-րար հետ. արեւմտահայ եւ արեւելահայ այս հատվածների միջեւ անհրաժեշտ է գործակցում, մանաւանդ որ այսօր դեռ ևս լուծված չէ մեր գաղթականական հարցը: Այս ամենից զատ, մենք չէ պէտք է պանդպաղենք եւ մեր խորհուրդներն ու օգնութիւնն ենք ցոյց տալու հին խարդախ մեծ պետութիւնների ձեռքին խաղալիք դարձող եւ երազախտութեամբ տառապող մեր ազ-գակիցներին: Դրա հետ միաժամանակ մենք հարկ եղած դէպ-քում միջնորդ եւ կամուրջ ենք լի-նելու արտասահմանի հայութեան ու մեր երկրի իշխանութեան միջեւ, ձգտելու ենք մերձեցում եւ փո-խադարձ հասկացողութիւն առաջ բերելու:

⁂

Այսպիսով հրամայական ան-հրաժեշտութեամբ մենք՝ հայ ֆեդերալիստներս, մօտենալու ենք իրար եւ այս ծրագիրն աւելի զարգացնելով, աշխատելու ենք շերտաւորում մտցնել ժողովրդա-կան զանգվածի մէջ եւ մեր կող-մակիցներին ճանաչելով ու միասին ձեռք-ձեռքի տուած աշ-խատելով, դիմելու ենք դէպի մարդկութեան երջանկութիւն բերող ընկերավարութեան յաղ-թանակը:

Կեցցէ համայնավարութեան իդէալը:

Կեցցէ մեղուաջան եւ մանրա-կրկիտ ստեղծանական աշխա-տանքը:

Կեցցէ ժողովուրդների միու-թիւնը:

1921 թ. դեկտեմբեր

Ալեքսանդր Մեասնիկեան—Մարտունի

Հայաստանի վարչապետ և ռազմժողկոմը։

Լուկաշին—Սրապիոնեան

Հայաստանի ժողովրդական տնտեսութեան խորհուրդի նախագահ և Հայ Կոմկուսի կենդկոմի քարտուղարը։

Պօղոս Մակինցեան

Հայաստանի լուսաւորութեան ժողո-վրդական կոմիսար։

Ասքանազ Մռավեան

Հայաստանի արտաքին գործերի ժողովրդական կոմիսարը։

Ալեքսանդր Բեկզադեան

Հայաստանի պատգամաւորը Ջենովայի կոն-ֆերանսին եւ Հարաւային Կովկասի հանրապետութեանց արտաքին առեւտրի վարիչը։

Գագիկ Պինիկեան

«Հայկօսպի» նախագահը։

Սարգիս Կասեան — Տէր-Գասպարեան

Հայաստանի նախկին վարչապետը:

Սուրխաթեան - Թումանեան

Հայաստանի լիազօր ներկայացուցիչը Վրաստանում:

Միխայէլ Աթաբէկեան

Հայաստանի Նախ. լիազօր Ներկայացուցիչը Ադրբէջանում։

Աշխէն Վանցեան

Կոոպերատոր։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՀՍԽՀ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ССРА Пуб ичная Библиотека
7/XI 1922
имен А. Мяс   к на
Ա. ՄԱՍ Ի ՅԱՆԻ Ա ՎԱ

«ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ

Տնտեսական, գրական և քա-
ղաքական անկուսակցական թերթ
Թիֆլիզում, հետևեալ ծրագրով

1. Տնտեսական և առևտրա-ար-
դիւնաբերական կեանք.

2. Գրակ. և գեղարվեստ.

3. Ազգային կեանք, հաղութ-
ներ և գաղթականութիւն.

4. Մանկավարժութիւն.

5 Գաւառա-գիւղ. խնդիրներ.

6. Բարոյախօսութիւն.

7. Գիւղատնտեսական [illegible]ցներ.

8. Համայնական առողջապա-
հութիւն

8. Թատրոն և երաժշտութիւն.

10. Երգիծանք։

Խմբագրութեան
մեղ. Սերգէյեսկայ

059
Հ-14

...արան
...56

6710

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0033256